

SLOVENSKÁ ENTOMOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ INFORMUJE

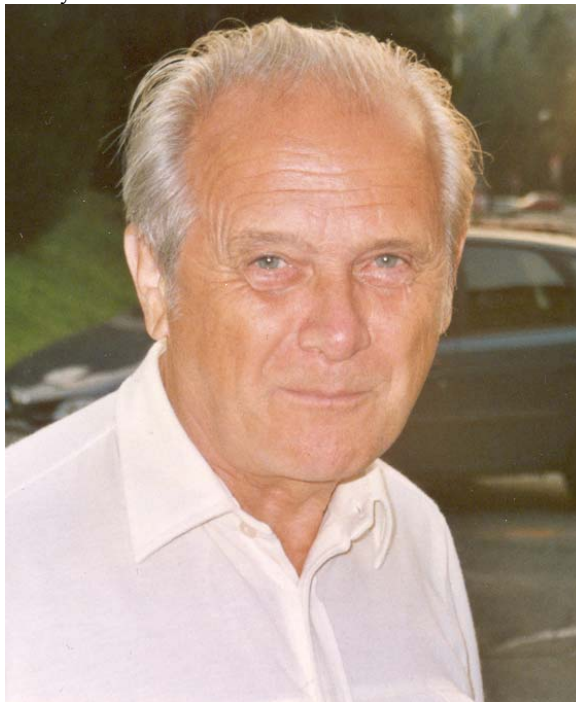
K 75. narodeninám Prof.RNDr.Jana Buchara, DrSc.

Jako by uběhlo jen několik měsíců od doby, kdy byl na stránkách časopisu ŽIVA uveřejněn článek k sedmdesátinám našeho učitele, kolegy a přítele Jana Buchara a již máme milou povinnost po dalších pěti letech, které utekly jako voda, poblahopřát našemu milému oslavenci k jeho pětasedmdesátinám. Pokud jsme před těmi několika lety poukazovali na jeho nevšední vitalitu, životní elán a neutuchající nadšení a pracovitost, nic z toho nebylo ani po letech.

Narodil se 8. února 1932 v Bystré nad Jizerou. O přírodní vědy jevil zájem už jako školák a tak nepřekvapuje, že po absolvování středoškolského studia na jilemnickém gymnáziu začal studovat biologii na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. A své Alma mater zůstal věrný dosud. Studium zakončil v roce 1956 obhajobou diplomové práce, týkající se fauny nálevníků, nicméně už jeho kandidátská dizertační práce sledující pavoučí populace lučních biotopů předurčila jeho další odborné zaměření na arachnologii. Ve své habilitační práci (1972) „Rozbor pavoučí zvířeny Čech“, která byla v jistém smyslu mezníkem v poznávání české, ale i slovenské arachnofauny, analyzoval komplexně společenstva pavouků modelových biotopů Čech a na základě bionomických a ekologických charakteristik jednotlivých druhů vypracoval kategorizaci bioindikačního využití pavouků při hodnocení stupně antropického ovlivnění krajiny. Bucharova klasifikace vztahu jednotlivých druhů k původnosti biotopu se stala v entomologii jakýmsi modelem i pro další živočišné skupiny. Tento svůj pohled na možnost využití společenstev pavouků k bioindikaci na základě nově zjištěných dat doplnil a precizoval v doktorské dizertační práci, ve které zároveň shrnul i výsledky dlouholetého studia taxonomie, rozšíření a ekologie slíďáků (Lycosidae) jako modelové skupiny.

V roce 1994 byl Jan Buchar jmenován profesorem. Na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy stále přednáší některé kapitoly ze speciální zoologie, arachnologie a zoogeografie, vede diplomové a doktorské práce a pokračuje ve své vědecké činnosti. V poslední době se věnuje především studiu slíďáků Mediterránu, Kavkazu, Himaláje a Bhútánu. Z našeho území popsal nový druh slíďáka *Alopecosa psammophila* nalezeného v okolí Bzence. Donedávna byl předsedou komise pro obhajoby kandidátských disertací při Ústavu biologie obratlovců AV ČR v Brně. Aktivně se zúčastňuje vědeckých setkání tuzemských i zahraničních – přednášel např. na arachnologických sympozii v Polsku, Slovensku, Itálii, Švýcarsku, Bulharsku, Maďarsku. V září minulého roku byl na Evropském arachnologickém sympoziu ve Španělsku jmenován čestným členem Evropské arachnologické společnosti. Této pocty se dostalo zatím jen 9 významným evropským arachnologům. Je dlouholetým aktivním členem mezinárodní arachnologické organizace ISA, v České (dříve v Československé) zoologické společnosti byl řadu let činný jako vědecký tajemník a vykonával funkci předsedy pražské pobočky ČZS. V současné době je členem redakčních rad časopisů ŽIVA a Arachnologische Mitteilungen, vycházejícím v Bazileji. Je dlouholetým předsedou Arachnologické sekce ČSE. V roce 2002 završil téměř padesátileté studium české arachnofauny vydáním Katalogu pavouků České republiky,

který připravil spolu s Vlastimilem Růžičkou a ve spolupráci s členy

Arachnologické sekce. Toto úctyhodné dílo, které obsahuje charakteristiky 830 druhů pavouků České republiky je dnes bezpochyby jedním z nejlepších katalogů pavouků na světě. Rozšíření každého z druhů je znázorněno na síťové mapě republiky podle metodiky, kterou vydala před dvaceti lety Česká zoologická společnost rovněž na základě iniciativy jubilanta. Dalšími důkazy jeho vědecké erudice je 141 původních prací. Je autorem řady učebnic a skript např. učebnice zoogeografie, skript ze systematiky bezobratlých, Jan Buchar se však nevyhýbá ani popularizaci vědeckých poznatků, o čemž svědčí další desítky článků v populárně naučných časopisech, ale také několik knih. Jako konzultant se podílel na realizaci řady přírodovědných filmů a je rovněž nutné připomenout i jeho aktivní činnost v ochraně přírody. Jeho pedagogická činnost byla právem oceněna stříbrným odznakem PřFUK a bronzovou medailí Univerzity Karlovy.

Jubilant má velmi blízký vztah ke Slovensku jehož prvopočátky tkví v častých exkurzích se svými studenty, zejména do oblasti středního, jižního a východního Slovenska. Publikoval mnohé údaje o nálezech vzácnějších druhů pavouků téměř z celého území Slovenska. Dokladem jeho dlouhodobého zájmu o Slovensko je i jeho příspěvek v časopise Entomofauna carpathica (1999), ve kterém prezentuje některé dosud nepublikované údaje o pavoucích Slovenska na základě svých sběrů z dřívějších let. V roce 1974 stál Jan Buchar u zrodu Arachnologické sekce Slovenské entomologické společnosti při SAV, jejíž ustanovující sjezd se konal ve dnech 14.-20. června 1994 v Turčianskych Teplicích. Vedle členství v mnoha domácích a zahraničních vědeckých společnostech je Jan Buchar dlouholetým členem i Slovenské entomologické společnosti při SAV.

Prof. Jan Buchar má nemalé zásluhy i na tom, že po rozdelení Československa na 2 samostatné státy a následném rozdelení československé arachnologické sekce na seki českou a slovenskou, spolupráce mezi českými a slovenskými arachnology se nepřerušila a obě sekce navzájem úzce spolupracují. Tím nejmarkantnějším důkazem jsou v nedávné době vydané katalogy pavouků obou zemí: Katalog

pavouků Slovenska (Catalogue of Slovakian Spiders (1999)), či Catalogue of Spiders of the Czech Republic (2002).

Do nastávajících let přejeme našemu milému jubilantovi stálý pracovní entuziasmus a ještě hodně tvůrčích sil. Věříme, že v plném zdraví a pohodě ještě řadu let bude přispívat k rozvoji české i slovenské arachnologie.

A. Kúrka, J. Svatoň, Z. Majkus

SLOVENSKÁ ENTOMOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ INFORMUJE

RNDr. Peter Gajdoš, CSc. päťdesiatročný

V živote človeka poznáme viacero dôležitých časových míľnikov. K jedným z nich nesporne patrí aj veľmi známa "päťdesiatka". Tohto významného životného jubilea - 50 rokov - sa dožil člen Arachnologickej sekcie Slovenskej entomologickej spoločnosti pri SAV, náš priateľ a kolega Peter Gajdoš. Všetci entomológovia a zvlášť arachnológovia ho poznajú ako zariadeného arachnológa, ktorého nikdy neopúšťa dobrá nálada, humor a ochota vždy sa podeliť o svoje odborné skúsenosti so svojimi kolegami. Okrúhle jubileum kolegu Petra Gajdoša je vhodnou príležitosťou vybrať sa proti toku času a pripomenúť si míľniky životnej a pracovnej púti nášho jubilanta.

Peter Gajdoš sa narodil 14.6.1957 v Nitre. Už od detstva prejavoval živý záujem o entomológiu, čo ho priviedlo k štúdiu na Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, kde v rokoch 1976 - 1981 študoval špecializáciu Všeobecná zoológia a entomológia. Po ukončení vysokoškolského štúdia sa zamestnal na Ústave krajinskej ekológie SAV v Košiciach (1982 - 1983) ako výskumný pracovník. Jeden rok pôsobil aj na Výskumnom ústave rastlinnej výroby v Piešťanoch (1984). V rokoch 1984 - 1991 bol ako zoológ zamestnancom Správy CHKO Ponitrie. Počas tohto obdobia úspešne absolvoval postgraduálne štúdium na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (1987 - 1989). Od roku 1991 až doteraz pôsobí na Ústave krajinskej ekológie SAV Bratislava, na pobočke v Nitre ako samostatný vedecký pracovník.

Jubilant sa ako erudovaný odborník v entomológii venuje dlhé roky štúdiu a výskumu pavoukov (Araneae). Patrí medzi európsku špičku v arachnológii a je členom viacerých domácich a zahraničných vedeckých spoločností, akými sú Slovenská entomologická spoločnosť pri SAV (tu pôsobí ako člen Výboru Arachnologickej sekcie), Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV a zahraničné spoločnosti International Society of Arachnology (USA), Société Européenne d' Arachnologie (Francúzsko) a Süddeutsche Arachnologie Arbeitsgemeinschaft - SARA (Švajčiarsko). Peter Gajdoš sa okrem vedeckej a bádateľskej práce na pracovisku SAV plne zapojil aj do pedagogického procesu. V rokoch 1994 - 1995 vyučoval na Katedre ekológie a environmentalistiky Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a v rámci zahraničného vedeckého pobytu pôsobil ako asistent profesora na Oddelení zoológie v Biologickom ústave Univerzity v Aarhuse v Dánsku (1997 - 1998).

Pedagogickú činnosť dopĺňa aj úspešné odborné vedenie 7 doktorandov a 2 diplomantov.

Komplexnosť poznatkov jubilanta o taxonómii, druhej diverzite, rozšírení a ekológii arachnofauny v celoeurópskom meradle sa nevyhnutne odrazila aj v jeho bohatých vedeckých aktivitách, expertíznej a pedagogickej činnosti. Peter Gajdoš ako samostatný vedecký pracovník Ústavu krajinskej ekológie SAV absolvoval v rokoch 1995 - 2004 viacero dlhodobých zahraničných vedeckých pobytov v Holandsku (Leiden), kde študoval spoločenstvá pavoukov mokradných spoločenstiev, v Dánsku (Aarhus), kde sa zamerával na štúdium ekológie pavoukov a budovanie informačnej databázy o pavúkoch a v Belgicku (Gent), kde spolupracoval na príprave spoločných vedeckých projektov. Výsledky zahraničnej spolupráce sa odrazili aj v konkrétnych bilaterálnych a multilaterálnych projektoch a expertízach. Stručne môžeme spomenúť aktívnu účasť jubilanta v domácich projektoch VEGA, vo viacerých európskych projektoch CORINE, EEA project, PHARE projects, NATURA 2000, EMERALD, EVALUWET-NAS, BIOSCENE, BIOPLATFARM, ETC/BD, ACTER-Net, Astrale LIFE project a iné. Bohatá vedecko-výskumná činnosť vyúsťuje v množstvo kvalitných vedeckých prác, expertíz a monografií, ktoré autor opublikoval v domácich ako aj renomovaných zahraničných periodikách. Peter Gajdoš je autorom a spoluautorom 13 monografií a kapitol v monografických prácach, 80 prác v domácich a zahraničných časopisoch a 54 príspevkov v zborníkoch z domácich a zahraničných konferencií. Poslednou najvýznamnejšou domácou publikáciou je komplexné monografické dielo Katalóg pavoukov Slovenska, ktoré jubilant v spoluautorstve publikoval v roku 1999. V Katalógu autori vyčerpávajúco sumarizujú výskyt, rozšírenie a ekológiu doposiaľ známych druhov pavoukov z územia Slovenska. Odborné kvality arachnológa Petra Gajdoša našli ocenenie aj v podobe opisu nových druhov pavoukov pre vedu, ktoré nesú jeho meno. Sú to druhy *Tmarus gajdosi* Marusik & Logunov, 2002 a *Yllenus gajdosi* Logunov & Marusik, 2000, ktoré opísali známi ruskí arachnológovia z územia Mongolska.

K významnému životnému jubileu Petra Gajdoša si v mene jeho kolegov a priateľov dovoľujem zablahoželať predovšetkým pevné zdravie, pohodu a šťastie v kruhu rodiny a priateľov, ako aj veľa úspechov pri skúmaní života tajomných a neodolateľne fascinujúcich pavoukov.

Ad multos annos !

Ivan Mihál